

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада Хмельницького
національного університету
протокол від 28.07 2022 року № 19

Голова вченої ради

Підпис

Микола СКИБА

Ініціали, прізвище

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

Вид освітньої програми

«МЕНЕДЖМЕНТ»

Назва освітньої програми

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

073«МЕНЕДЖМЕНТ»

Код і найменування

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Шифр і назва

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ З МЕНЕДЖМЕНТУ

Назва

Освітня програма вводиться у дію

з 1 09 2022 р.

Наказ від 29 08 2022 № 101

Ректор С.М. Сергій МАТЮХ

Підпис

Ініціали, прізвище

ВНЕСЕНО

Кафедра менеджменту, адміністрування і готельно-ресторанної справи

Протокол від 22 07 2022 № 10

Зав. кафедри М.А. Йохна
Підпис Ініціали, прізвище

ПРОЄКТНА ГРУПА

Гарант (Керівник проєктної групи)

 Євгеній. РУДНІЧЕНКО, д.е.н., проф.
Підпис Ініціали, прізвище, вчений ступінь, звання

Члени проєктної групи:

 Наталія ГАВЛОВСЬКА, д.е.н., проф.
Підпис Ініціали, прізвище, вчений ступінь, звання

 Валентина. СТАДНИК, д.е.н., проф.
Підпис Ініціали, прізвище, вчений ступінь, звання

 Ніла ТЮРИНА, к.е.н., проф.
Підпис Ініціали, прізвище, вчений ступінь, звання

ПОГОДЖЕНО:

Вчена рада факультету управління,
адміністрування та туризму

Протокол від 26.07 2022 № 5

Голова
вченої ради Євгеній РУДНІЧЕНКО
Підпис Ініціали, прізвище

Навчально-методичний відділ

Завідувач Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Підпис Ініціали, прізвище

Навчальний відділ

Завідувач Олег САМОЛЮК
Підпис Ініціали, прізвище

Відділ забезпечення якості вищої освіти

Завідувач Ганна КРАСИЛЬНИКОВА
Підпис Ініціали, прізвище

Відділ аспірантури та докторантури

Завідувач Валентина ПЕТЯК
Підпис Ініціали, прізвище

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Керівник

ДПДВ «Хмельницький організаційний комітет»

(Назва організації (підприємства))

СВ Зерганінов

Ініціали, прізвище

Керівник

_____

Підпис

Александр В. С.

Ініціали, прізвище

Голова студентської ради факультету управління, адміністрування та туризму

Назва

_____

Підпис

Майдан Т. В.

Ініціали, прізвище

Профіль освітньої програми зі спеціальності 073 «Менеджмент»	
1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Хмельницький національний університет Факультет управління, адміністрування та туризму Кафедра менеджменту, адміністрування та готельно-ресторанної справи Кафедра економіки, менеджменту та адміністрування
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Назва освітньої кваліфікації	Доктор філософії з менеджменту
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Менеджмент»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний Обсяг освітньої складової освітньої програми – 55 кредитів ЄКТС Термін навчання – 4 роки
Наявність акредитації	Первинна акредитація планується у 2023 році
Цикл/рівень	НРК – 8 рівень; FQ-EHEA – третій цикл; EQF LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність повної вищої освіти
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет адреса постійного розміщення освітньої програми	https://khmnu.edu.ua/073-menedzhment-df
2. Мета освітньої програми	
Розвиток інтелектуального потенціалу здобувачів вищої освіти і підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців, інтегрованих у світовий науково-освітній простір, здатних ідентифікувати і розв'язувати складні задачі та проблеми, володіти інноваційними методами і технологіями у сфері менеджменту, проводити та успішно представляти результати науково-філософського дослідження, здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область	07 Управління та адміністрування. 073 Менеджмент. Об'єкт вивчення: управління організаціями та їх підрозділами. Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Теоретичний зміст предметної області: - парадигми, закони, закономірності, принципи, історичні передумови розвитку менеджменту; - концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового, інноваційного, проектного менеджменту тощо; - функції, методи, технології та управлінські рішення у менеджменті.

	<p>Методи, методики та технології:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методи і методики дослідження (розрахунково-аналітичні, економіко-статистичні, економіко-математичні, експертного оцінювання, фактологічні, соціологічні, психологічні, документальні, балансові); - методи реалізації функцій менеджменту (методи маркетингових досліджень; методи економічної діагностики; методи прогнозування і планування; методи проектування організаційних структур управління; методи мотивування; методи контролювання; методи створення і розвитку організаційної культури, методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті тощо); - методи менеджменту (адміністративні, економічні, соціально-психологічні, технологічні); - технології обґрунтування управлінських рішень (економічний аналіз, СППР, сучасний інструментарій штучного інтелекту в сфері менеджменту). <p>Інструменти та обладнання: інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в менеджменті.</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Спеціальна освіта в галузі управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент».</p> <p>Ключові слова: менеджмент, стратегії, розвиток, інновації, конкурентоспроможність, управління проектами, бізнес-моделювання, безпека діяльності.</p>
Особливості програми	Акцент на інтеграції освітньої та наукової складових підготовки доктора філософії з менеджменту з урахуванням особливостей розвитку актуальних досліджень у межах наявних наукових шкіл кафедр.
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p style="text-align: center;">За Державним класифікатором професій ДК 003:2010</p> <p>Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі). Керівники: керівники підприємств, установ, організацій (директор) (1210.1); керівники різних основних підрозділів (начальник) (1229.1), керівники функціональних підрозділів (начальник) (1231); керівник науково-дослідного підрозділу (1237); головний фахівець науково-дослідного підрозділу (1237.1); начальник (завідувач) науково-дослідного підрозділу (1237.2); керівник проектів та програм (1238); керівник інших функціональних підрозділів (1239); керівник малих підприємств (директор) (13); менеджер (управитель) у сфері досліджень та розробок (1474); консультант з питань комерційної діяльності та управління (1475.4); менеджер (управитель) в інших сферах економічної діяльності (1479). Викладачі вищих навчальних закладів (2310): докторант, доцент, професор кафедри (2310.1), асистент; викладач вищого навчального закладу (2310.2). Професіонали у сфері державної служби, праці та зайнятості, маркетингу, ефективності підприємництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності (241): науковий співробітник в галузі праці та зайнятості (2412.1); консультант, професіонал з інноваційної діяльності, професіонал з інтелектуальної власності, фахівець з економічного моделювання екологічних систем, фахівець із сертифікації, стандартизації та якості (2419.2); науковий співробітник з маркетингу, ефективності підприємництва, інтелектуальної власності</p>

	та інноваційної діяльності (2419.1); науковий співробітник в галузі економіки (2441.1); науковий співробітник в галузі управління проектами та програмами (2447.1).
Подальше навчання	Право здобуття наукового ступеня доктора наук і додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Лекції. Практикуми та практичні заняття. Заняття з розв'язання проблем. Групова робота. Дослідження. Стажування/практика. Он-лайн/електронне навчання. Самостійна робота. Робота на робочому місці за фахом.
Оцінювання	Письмові екзамени, заліки, диференційовані заліки, презентації, захист індивідуальних робіт, колегіальне оцінювання (peer assessment), рецензування (review), захист практики, тощо. Оцінювання навчальних досягнень аспірантів здійснюється за чотирибальною шкалою – («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вербальною – («зараховано», «не зараховано»). Підсумкова атестація – публічний захист дисертаційної роботи.
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	ФК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках. ФК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел. ФК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти. ФК04. Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. ФК05. Вміти генерувати нові ідеї, працювати в команді з дотриманням етичних норм і цінностей, аргументувати вибір методів реалізації проєктів, критично оцінювати отримані результати та просувати їх на ринку.

7. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПРН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми менеджменту державною та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН03. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках.

ПРН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

ПРН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

ПРН06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.

ПРН07. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

ПРН08. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.

ПРН09. Демонструвати навички управління проектами, вміти працювати в команді, формувати чіткі правила комунікації всередині групи та створювати сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії учасників.

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Науково-педагогічні працівники, що забезпечують освітній процес на освітньо-науковій програмі, за кваліфікацією відповідають профілю і напряму дисциплін, що викладають, мають необхідний стаж педагогічної роботи, рівень їх наукової та професійної активності засвідчується виконанням не менше чотирьох видів та результатів ліцензійних вимог.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення дозволяє повністю забезпечити освітній процес протягом усього циклу підготовки за освітньо-науковою програмою. Стан приміщень засвідчено санітарно-технічними паспортами, що відповідають чинним нормативним актам.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Наявність: – вітчизняних та закордонних фахових періодичних видань відповідного спеціальності профілю у бібліотеці (у тому числі в електронному вигляді); – офіційного веб-сайту ХНУ, на якому розміщена основна інформація про організацію освітнього процесу; – модульного середовища для навчання MOODLE; – електронної бібліотеки університету; – освітньої програми, навчального плану, робочих програм з усіх навчальних дисциплін навчального плану;

	– програми практичної підготовки.
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ХНУ та закладами вищої освіти України.
Міжнародна кредитна мобільність	Можливість участі та стажування у науково-дослідних проєктах та програмах академічної мобільності за кордоном.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти проводиться у відповідності до норм чинного законодавства.

II. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

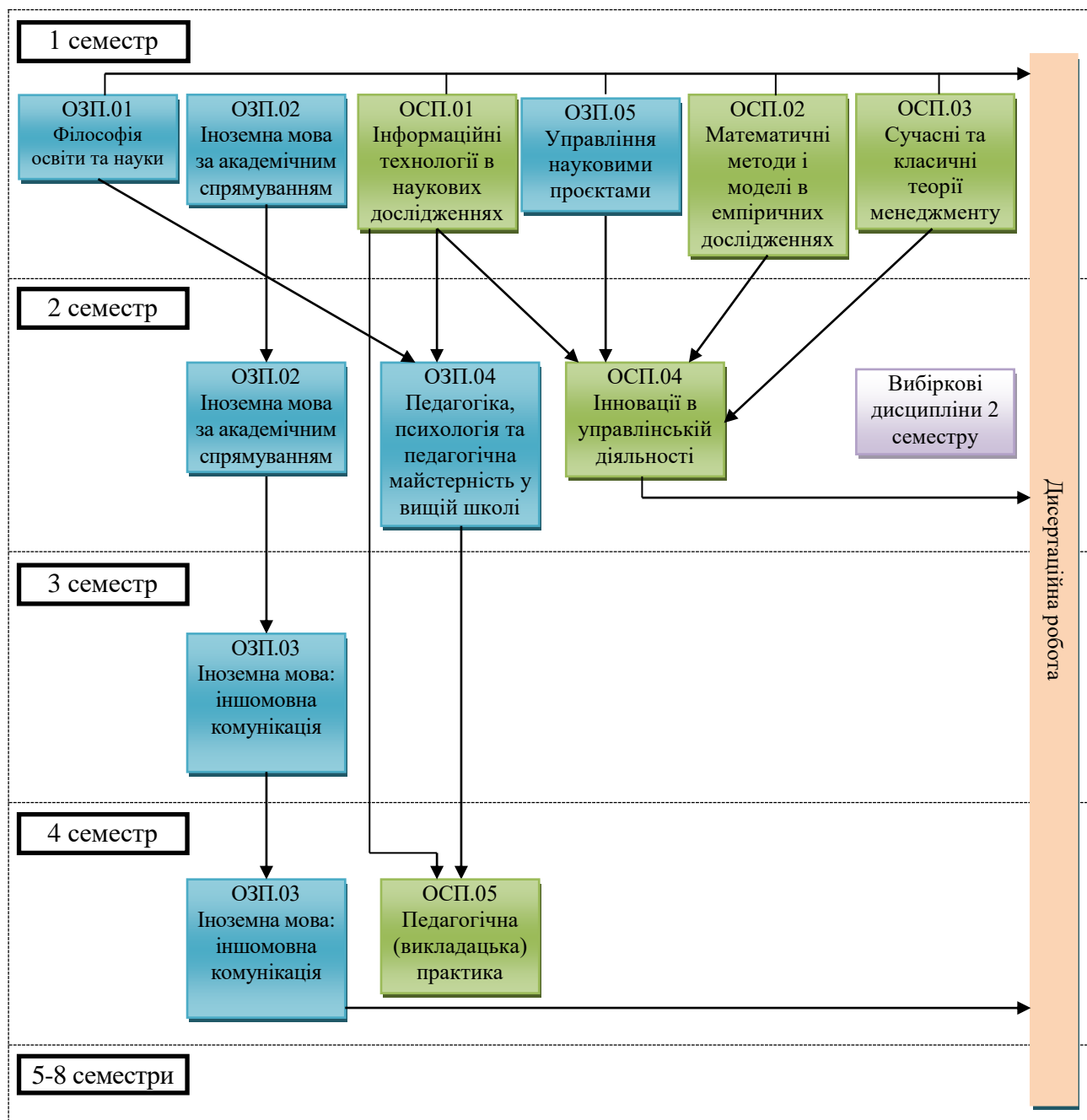
2.1. Перелік компонент освітньої програми

Шифр КОП	Компоненти освітньої програми (КОП)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю	Семестр
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ				
Дисципліни загальної підготовки (ОЗП)				
ОЗП.01	Філософія освіти та науки	4	іспит	1
ОЗП.02	Іноземна мова за академічним спрямуванням	4	іспит	2
ОЗП.03	Іноземна мова: іншомовна комунікація	4	іспит	4
ОЗП.04	Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі	3	залік	2
ОЗП.05	Управління науковими проектами	3	залік	1
<i>Разом</i>		18		
Дисципліни спеціальної підготовки (ОСП)				
ОСП.01	Інформаційні технології в наукових дослідженнях	4	залік	1
ОСП.02	Математичні методи і моделі в емпіричних дослідженнях	4	іспит	1
ОСП.03	Сучасні та класичні теорії менеджменту	5	залік	1
ОСП.04	Інновації в управлінській діяльності	4	залік	2
ОСП.05	Педагогічна (викладацька) практика	4	залік	4
<i>Разом</i>		21		
Загальний обсяг обов'язкових компонент		39		
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ				
	Вибіркові дисципліни 2 семестр	16	заліки	2
Загальний обсяг вибіркового компонент		16		
Загальний обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми		55		

Описи всіх обов'язкових освітніх компонент наведені у Додатку А.

2.2. Структурно-логічна схема освітньої програми

Структурно-логічна схема підготовки визначає науково-методичне структурування процесу реалізації освітньої програми, тобто короткий опис логічної послідовності вивчення обов'язкових компонент ОП. Схема представлена у вигляді графа.

III. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів освітнього ступеня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації.
Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері менеджменту або на її межі з іншими спеціальностями, результати якого становлять оригінальний внесок у теорію менеджменту та оприлюднені в наукових публікаціях у рецензованих наукових виданнях. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути розміщена на сайті Хмельницького національного університету. Обсяг дисертації 5,5 – 7,5 авторських аркушів основного тексту, оформленого відповідно до вимог, що встановлені МОН України

IV. Наявність системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (далі - СВЗЯ) в Університеті відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG), статті 16 Закону України «Про вищу освіту» (2014) та статті 41 Закону України «Про освіту» (2017). Створена СВЗЯ функціонує на п'яти організаційних рівнях відповідно до розроблених нормативних документів, що розміщені на сайті Університету: <https://khmnu.edu.ua/normatyvni-dokumenty>

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти містить:

- 1) стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти;
- 2) систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- 3) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 4) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 5) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- 6) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників;
- 7) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- 8) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- 9) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 10) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- 11) створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;
- 12) інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами.

**V. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

	ОЗП.01 Філософія освіти та науки	ОЗП.02 Іноземна мова за академічним спрямуванням	ОЗП.03 Іноземна мова: іншомовна комунікація	ОЗП.04 Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі	ОСП.01 Інформаційні технології в наукових дослідженнях	ОСП.02 Управління науковими проєктами	ОСП.03 Математичні методи і моделі в емпіричних дослідженнях	ОСП.04 Сучасні та класичні теорії менеджменту	ОСП.05 Інновації в управлінській діяльності	ОСП.06 Асистентська педагогічна практика
Інтегральна компетентність										
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Загальні компетентності										
ЗК01	+			+	+	+	+			
ЗК02	+				+	+	+			+
ЗК03		+	+			+				
ЗК04	+					+		+	+	+
Спеціальні (фахові) компетентності										
ФК01						+	+	+	+	
ФК02		+	+		+				+	+
ФК03				+						+
ФК04					+	+			+	
ФК05						+			+	

**VI. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОЗП.01 Філософія освіти та науки	ОЗП.02 Іноземна мова за академічним спрямуванням	ОЗП.03 Іноземна мова: іншомовна комунікація	ОЗП.04 Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі	ОСП.01 Інформаційні технології в наукових дослідженнях	ОСП.02 Управління науковими проєктами	ОСП.03 Математичні методи і моделі в емпіричних дослідженнях	ОСП.04 Сучасні та класичні теорії менеджменту	ОСП.05 Інновації в управлінській діяльності	ОСП.06 Асистентська педагогічна практика
ПРН01					+		+			+
ПРН02		+	+			+				
ПРН03					+		+		+	
ПРН04	+				+	+			+	
ПРН05				+		+	+	+		+
ПРН06	+					+	+		+	
ПРН07							+	+	+	
ПРН08				+			+			+
ПРН09						+		+		

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Лист МОНУ від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм».
4. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності. Постанова КМУ від 30 грудня 2015 № 1187 (в редакції постанови КМУ від 24.03.2021р. № 365).
5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-%D0%BF#Text>.
6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Наказ МОНУ від 01.06.2016 № 600 (у редакції наказу МОНУ від 30.04.2020 № 584).
7. Методичні рекомендації до розробки освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті // уклад. В.І. Бегняк, Л.С. Любохинець. – ХНУ, 2018. – 31 с.
8. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dk003.com>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.